

Spreepark Plänterwald

Pretpark in doornroosjesslaap

Achtergrond - 17 december 2013

Het Oost-Berlijnse Spreepark Plänterwald was ooit een drukbezocht pretpark. Nu is het failliet. Per dag bezoeken zo'n vijfhonderd mensen het pretpark illegaal om door de spookachtige ruïnes van het park te wandelen. Pogingen om het pretpark nieuw leven in te blazen, lopen steeds weer op niets uit. Jetteke van Wijk bezocht 'het pretpark in doornroosjesslaap'.

Ze komen meestal in het holst van de nacht. Soms, zegt Spreepark-gids Christopher Flade, gaat het de inbrekers daarbij vooral om het avontuur. Een verboden bezoekje aan de spookachtige ruïnes van een voormalig pretpark dat zich uitstekend laat combineren met grote flessen bier of wellicht een joint.

Maar vaak hebben de ongenode gasten geheel andere motieven. Ze klimmen over het hek met zwaar gereedschap in de hand, hebben eventueel nog een vrachtauto buiten de poort staan, ontmantelen waar mogelijk de overwoekerde attracties en claimen dan bij hun arrestatie fotograaf te zijn. Zonder camera weliswaar, maar een kniesoor die daar op let.

Illegaal bezoek

Per dag gaat het om zo'n vijfhonderd illegale bezoekers en ze laten diepe sporen na. Een reusachtige dinosauriër ligt, omvergetrokken door kennelijk een legioen aan sterke mannen en ondergespoten met graffiti-leuzen, hulpeloos op de rug. Een van haar prehistorische tijdgenoten kijkt reikhalzend richting het reuzenrad, maar moet daarbij de kop ontbernen; die is met chirurgische precisie afgezaagd en meegenomen als souvenir. Bijna alle koperen kabels zijn uit de grond getrokken en verdwenen, evenals een aantal kermisauto's.

En het aantal in het Berlijnse park aanwezige zwanenbootjes slinkt zienderogen. Geamuseerd vertelt Flade tijdens zijn rondleidingen in het weekeinde hoe hij eens met zeven potige collega's probeerde zo'n zwanenboot te verplaatsen; maar hoe ze ook sjorden en wat ze ook probeerden, het loodzware ding was met geen mogelijkheid zelfs maar een centimeter van zijn plek te krijgen. Wie schetst hun verbazing toen enige tijd later de eerste zwanenboot verdween, compleet met sleepsporen naar het hek. Een grap, bleek later: de drijvende watervogel werd iets verderop in de Spree gegooid en dobberde onopgemerkt via drie sluizen van

Berlijn naar Mecklenburg-Vorpommern.

Volgens Flade is daarom maar één conclusie mogelijk. “De inbrekers moeten minstens met z’n negenen zijn geweest.”

Prestige-object

Het Spreepark werd op 4 oktober 1969 geopend ter ere van de twintigste verjaardag van de DDR. Het zogenoemde ‘Kulturpark Plänterwald’ vormde een unicum in Oost-Duitsland: niet alleen was het het enige op één plek verankerde lunapark – het reisde niet rond, zoals men dat kende van kermissen –, veel van de attracties waren ook nog eens uit het Westen afkomstig. Het aan het volk geschonken prestige-object was in slechts zeven maanden tijd in Treptow verrezen, met als (letterlijk) hoogtepunt een reuzenrad van veertig meter.

‘Kulti’, zoals het amusementspark in de volksmond liefkozend werd genoemd, trok jaarlijks rond de 1,7 miljoen bezoekers. Met name in de zomermaanden stroomden de massa’s toe, iets waarop het Kulturpark inspeelde door tijdens de schoolvakanties extra attracties neer te zetten. Ook werden er op het terrein concerten gegeven en dansfeesten gehouden.

Westerse signatuur

Na de hereniging van de twee Duitslanden in 1989 besloot de Berlijnse cultuursenaat dat op de plek van het onder een asfalttapijt bedekte en ietwat sneu geachte Kulturpark een geheel nieuw amusementspark komen moest. Iets moderns met vijvers, wildwaterbanen en groenvoorziening dat vooral, aldus de beschrijving, ‘een westerse signatuur’ diende te hebben. De nieuwe eigenaar, Norbert Witte, kocht aldus de boedel van het juist failliet gegane Franse pretpark Mirapolis op; dat had slechts vier jaar gedraaid, dus voor weinig geld had hij bijna-nieuwe attracties die als basis dienden voor het in 1992 geopende Spreepark. Er kwamen ronddraaiende theekopjes, een achtbaan, een piratenschip, een spin, een spookhuis, ritjes in rare auto’s over spoorbaantjes, een treintje en natuurlijk allerlei roetsjbanen met loopings en opspattend water.

Ook werd er een nieuw reuzenrad gebouwd, 45 meter hoog dit keer, en er werd een cowboydorp aangelegd – compleet met ponyritjes, stuntshows en een saloon. Met bootjes konden bezoekers over een aangelegd watertje varen. De clowns Hops en Hopsi traden drie keer per dag op in een eigen theater. Het enige wat uit de DDR-tijd overbleef, waren de kassa’s en de toiletten.

Doornroosjesslaap

Maar enkele jaren na de feestelijke opening van het Spreepark werd Plänterwald tot beschermd natuurgebied verklaard. Daardoor kon bijvoorbeeld de in het bos

gelegen parkeerplaats niet meer worden gebruikt, wat het voor de gezinnen lastig maakte het vertieroord nog te bereiken. De toegangsprijs ging van 18 naar 29 mark, het aantal bezoekers zeeg ineem van 1,5 miljoen naar 300.000 en op 4 november 2001 sloot het themapark de deuren. Witte was failliet.

Sindsdien liggen de attracties verstild in de tijd tussen de bomen en woekerende struiken, als een pretpark in doornroosjesslaap. De bootjes van de wildwaterbaan worden door spinnen gebruikt om hun webben in te weven, voormalige snackbars staan als betonnen karkassen in het landschap en het lege reuzenrad draait piepend rondjes als de wind erop staat. Wie wandelt door het Treptower Park kan rond café Mythos een klein deel van het voormalige pretpark zien; de rest is (legaal) alleen te bezichtigen met een van de rondleidingen in het weekeinde of tijdens een georganiseerde fototour.

Spreepark is een geliefde locatie bij filmmakers, modiefotografen en makers van muziekvideo's. Playboy is ondertussen een habitué. En ook 'Spuk unterm Riesenrad', een nostalgische theatervoorstelling die gebaseerd is op de gelijknamige, in 'Kulti' gedraaide Oost-Duitse kinderserie uit 1979, wordt er zomers opgevoerd.

Nieuwe start

Ondertussen zijn er nog steeds investeerders die proberen het Spreepark wakker te kussen. Het Deense Tivoli toonde belangstelling, evenals het Franse Grévin & Compagnie en het Belgische Plopsaland. De controversiële Zwitserse auteur Erich von Däniken, die meent dat de menselijke beschaving afkomstig is van buitenaardse wezens, wilde er een Mystery Park openen, dat naar verluidt ook dienst moest doen als een landingsplaats voor UFO's.

Alle pogingen liepen vooralsnog echter stuk op de beschermde status van de natuur in en rond Spreepark Plänterwald. Volgens het bestemmingsplan dient op deze plek een amusementspark te staan, maar zonder parkeergelegenheid is het onmogelijk de bezoekersaantallen te halen die nodig zijn om winst te draaien.

Niet iedereen heeft tijd van leven om te wachten tot er oplossingen zijn gevonden en het park weer opengaat. Zo vond de beveiliging enkele maanden geleden een negentigjarige vrouw in het reuzenrad, die halverwege vast was blijven zitten doordat de wind stilviel. Gevraagd naar wat haar in vredesnaam bezielde, antwoordde ze: "Het was hier vroeger altijd zo leuk en ik kwam hier zo graag. Ik wilde nog één keer een rondje draaien."

Jetteke van Wijk is freelance journalist en werkte onder meer als Duitslandredacteur voor dagblad Trouw

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3091/spreepark-planterwald>